

Peter Øvig afdækker rædselsvækkende overgreb i danske børnehjem i ny bog

Peter Øvig Knudsen har lagt mere end otte års research i sin nye bog om omfattende og organiserede overgreb på danske børnehjem. Foto: Sara Galbiati

Egon Clausen

29.09.2023

BØGER // ANMELDELSE – I Peter Øvig Knudsens nye bog, *Dem der ikke tier*, afsløres, hvordan der bag børnehjemmenes facader foregik grufulde overgreb mod værgeløse piger og drenge, og hvordan pædofile børnehjemsforstandere og pædagoger gik fri, mens børnene fik at vide, at de havde en beskidt tankegang og skulle skamme sig.

BOG: Dem der ikke tier. Når ofre bliver helte: Seksuelle overgreb på danske børnehjem

Forfatter: Peter Øvig Knudsen

Forlag: Gyldendal. 331 sider. Udkom d. 29. september 2023

Peter Øvig Knudsen har skrevet en rystende, kvalmende og uhyre væsentlig bog.

Den beskriver seksuelle overgreb mod børn på danske børnehjem. Vægten er lagt på 1970'erne og 80'erne, hvor børnehjemmene fortsat opretholdt deres disciplin ved hjælp af frygt, ydmygelser og vold.

Kristne forstandere blev beundret af deres trosfæller for deres andagter med salmesang og fromme bønner, men de praktiserede befamlinger og voldtægter af værgeløse børn

På overfladen herskede der ro og orden, og det blev beundret i mange konservative og kristne kredse, der anså hjemmene som et bolværk mod den antiautoritære pædagogik der vandt frem i folkeskolen i disse år, og som de anså for at være blødsøden, venstreorienteret og samfundsundergravende.

De fleste af disse veldædige mennesker vidste imidlertid ikke, at bag børnehjemmenes fromme facader foregik der gruppevækkende overgreb mod værgeløse piger og drenge, men det gjorde der.

Misbrugte børn fik skylden

I bogen fortæller Peter Øvig om kristne forstandere, der blev beundret af deres trosfæller for deres andagter med salmesang og fromme bønner, men som praktiserede befamlinger og voldtægter af værgeløse børn.

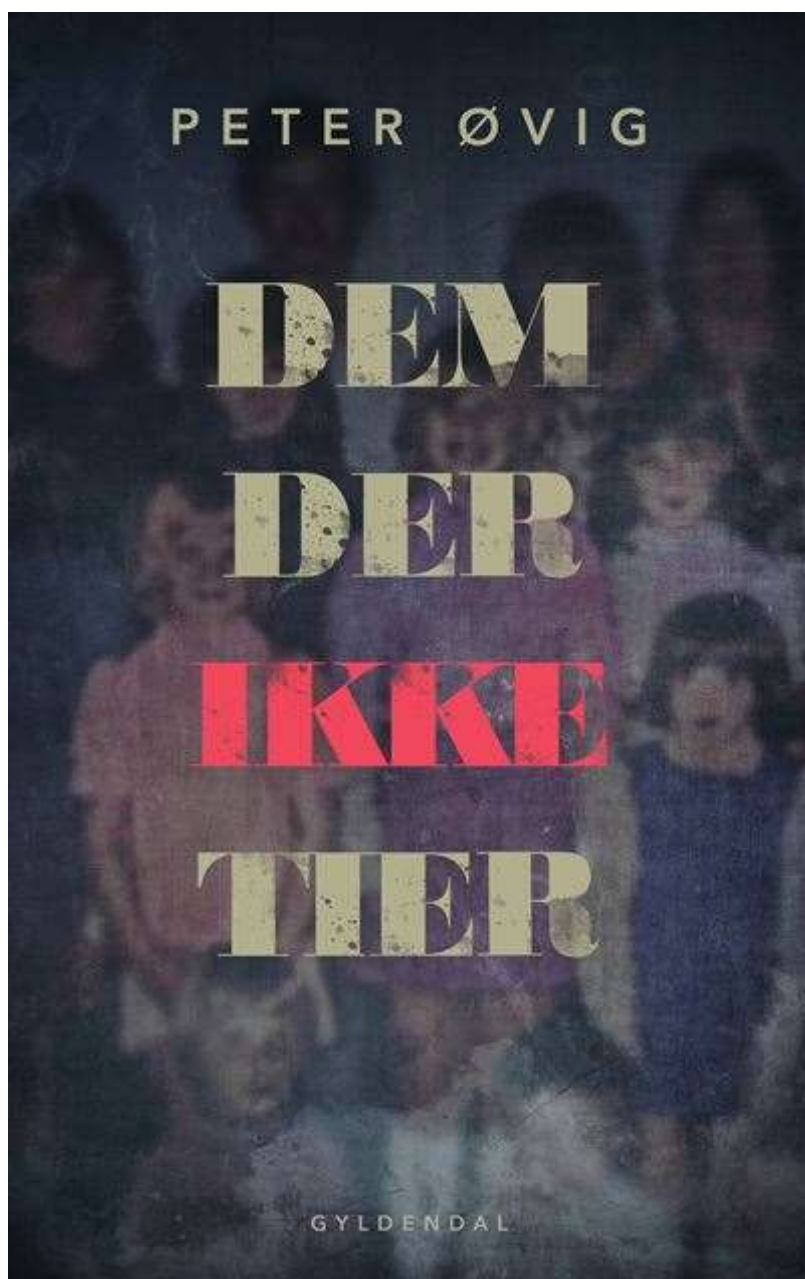
På Solgården i Tarm, der blev drevet af Luthersk Missionsforening, misbrugte forstanderen således pigerne i årevis. Han havde blandt andet indført en regel om, at pigerne skulle sove uden trusser under natkjolen, og når han sagde godnat til dem, famlede hans hænder ivrigt omkring deres kønsdele.

I Tarm havde piger fra børnehjemmet og nogle unge, kvindelige ansatte godt nok forsøgt at råbe op om det seksuelle misbrug, men uden at det fik nogen som helst konsekvenser for forstanderen. Han var jo en kendt og agtet mand på egnen, mens børnehjemsbørn ingen status havde. Det omgivende samfund var i øvrigt præget af autoritetstro og seksualforskrækkelse.

De pædofile pædagoger gik fri, mens børnene fik at vide, at de havde en beskidt tankegang og skulle skamme sig

Dertil kom, at psykoanalytiske autoriteter som Thorkild Vanggaard betvivlede, at der i det hele taget fandtes sådan nogle seksuelle overgreb mod børn. Det var blot "fantasier" i teenagepigens hjerner, hed det, så børnene var reelt magtesløse.

“

Rystende er det at læse om et par misbrugte piger, der en dag samlede mod til at henvende sig til landbetjenten i Tarm for at anmelde overgrebene, men han troede ikke på dem. Han kendte forstanderen og anså ham for at være en from og anstændig mand, så pigerne blev afvist.

I meget få tilfælde skete det dog, at misbrugte børns klager nåede frem til de ansvarlige bestyrelser, men her gjorde man, hvad man kunne for at lægge låg på det hele, så de pædofile pædagoger gik fri, mens børnene fik at vide, at de havde en beskidt tankegang og skulle skamme sig.

Børnenes redning: Oskar Plougmand

Men i 1970 skete der noget. Da blev psykologen Oskar Plougmand nemlig ansat i Børneforsorgen som tilsynsførende for omkring hundrede danske skole- og børnehjem, og han havde et børnesyn der gjorde, at når han kom på inspektionsbesøg,

ville han ikke blot tale med forstanderen men også med børnene. Det havde ingen gjort før.

Nogle af historierne har godt nok været fortalt før, men Peter Øvig gør dem levende, så de står foran os i al deres gru. Det er fremragende gjort

Hans metode førte til opdagelsen af nogle af de overgreb, der fandt sted, og en del pædagoger blev fyret, men han blev også mødt med rasende modstand fra en samlet gruppe af ældre mandlige forstandere, som ikke før var blevet udfordret på deres autoritet.

De klagede til Børneforsorgens ledelse, men de fik ikke ret, så Oskar Plougmand kunne fortsætte. I socialpædagogiske kredse regnes han i dag for at være en af danmarkshistoriens sande helte.

Ikke alle genkender overgreb

Peter Øvig skildrer også forholdene på Det Kongelige Opfostringshus i Hellebæk, hvor skolens socialrådgiver og flere af lærerne i en tyveårig periode misbrugte de drenge, der var anbragt der; det skete blandt andet under bedøvelse.

Nogle af de tidligere elever på opfostringshuset kan imidlertid ikke genkende disse beskrivelser. Det er stærkt gjort af Peter Øvig, at han tager deres indvendinger med i bogen.

Den der ikke tier er Peter Øvig Knudsens 17. titel. Han modtog i 2022

Peter Øvig er en af vor tids største danske forfattere. Hans tekster er letlæselige og osere af stor betydning, ja, de gør mere end det, for der står også en masse mellem linjerne. Det er der, hjertet banker, og derfor virker hans sprog så stærkt på os.

Det gælder også i bogen om dem, der ikke tie, men som blev ved at fortælle om de magtesløse og værgeløse børn, der blev svigtet af de voksne, der havde dem i deres varetægt.

Nogle af historierne har godt nok været fortalt før, men Peter Øvig gør dem levende, så de står foran os i al deres gru. Det er fremragende gjort.

Læs også Isabella Mieke-Renards anmeldelse af Øvig Knudsens forrige bog, *Jeg er hvad jeg husker* (2021), [her](#).

Peter Øvig Knudsen

Egon Clausen

Egon Clausen, f. 1940, forfatter, radiomand, fhv. redaktør på P1, fhv. formand for gruppen af faglitterære forfattere i Dansk Forfatterforening, medarbejder ved [den2radio.dk](#).

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.

100 kr./md.